

ČRNA BELEM

VESTNIK SINDIKALNE PODRUŽNICE ŠT. 1 »LJUDSKA PRAVICA«

USPEHI NAŠEGA PREDKONGRESNEGA TEKMOVANJA V JULIJU

Prve dneve tekmovanja je sindikalni upravni odbor usmeril organizacijo tekmovanja na pojasnjevanje posameznih tekmovalnih točk. Na sindikalnih aktivih in članskih sestankih po oddelkih so podrobno obravnavali tekmovalne točke. Člani so jih v celoti sprejeli.

Uspešno smo izpolnili polletni plan in delovni kolektiv si je pridobil pogoje za častni naslov najboljšega kolektiva grafične stroke za Slovenijo.

Posamezni kolektivi grafične stroke so že sprejeli poziv na tekmovanje in obvestili o tem upravni odbor. Krajevni odbor grafične industrije pa je sestavil komisijo za ocenjevanje tekmovanja.

Sámo tekmovanje pa je treba sproti ocenjevati, takoj je treba pregledovati vse napake in odpravljati vzroke zastoja. Le tako bo mogoče uspešno voditi tekmovanje, delovni kolektiv pa bo smel pričakovati polno priznanje.

Izpolnjevanje plana

	I. pol- letje %	julij %	celo- letni %	obvez- nost %
stroj. stavnica	71.01	173	83	+ 8
roč. stavnica	52.75	122	61	— 14
knjižgozavica	64.50	125	73	— 2
rotacija	103.37	252	119	+ 44
stereotipija	43.71	100	50	— 25
klišarna	211.02	244	228	+ 153
foto	82.56	137	92	+ 17
bakrotisk 1	58.76	136	68	— 7
2	24.82	10	25	— 50
litografija:				
risarji	93.71	119	101	+ 26
pretisk	79.91	138	89	+ 14
strojna	59.84	116	68	— 7
knjižgotisk 0	57.39	83	63	— 12
1	66.15	142	75	0
2	78.89	168	90	+ 15
3	76.04	171	87	+ 2
4	77.10	203	91	+ 6

V juliju smo plan izpolnili za 148.36%, in sicer plan storitve za 138%, materialni plan pa za 155.97%. Letni plan smo dosegli do 69.45%, in to plan storitve za 79.79%, materialni plan pa za 61.45%.

V juliju je bilo več tovarišev na dopustu in v gozdni sindikalni brigadi. S tekmovanjem smo nadomestili odsotne tovariše in plan storitve presegli za 38%. Letni plan bo mogoče doseči do 75% že sredi avgusta.

Oddelki: strojna stavnica, rotacija, strojna, litografija, klišarna so to točko tekmovanja že izpolnili. Ročna stavnica, stereotipija in bakrotisk 2 so pa več ali manj pod planom in ne bodo do septembra izpolnili naloge. Na teh delovnih mestih bo treba do konca letošnjega plana posebno skrbno voditi nadzorstvo nad izpolnjevanjem plana.

Razlika se bo zmanjšala, želeti pa bi bilo, da bi drugi oddelki s čim višjim presegom lastnega plana prispevali za te oddelke, ki ne bodo dosegli plana. S tako skupno pomočjo bo plan presežen.

Znižanje polne lastne cene

Na znižanje polne lastne cene vplivajo: prihranek na materialu, dvig dela po normah, povečanje delovnega učinka, izboljšanje delovne organizacije.

Uspešna izpolnitev vseh teh nalog odločilno vpliva na znižanje polne lastne cene, to se pa zopet kaže v skladu vodstva. Vsi delavci imajo od tega koristi, saj denar gre za izplačevanje nagrad, izboljšanje preskrbe v menzi in za počitniški dom v Lovranu.

Delovni učinek je v juliju presežen za 21%. To prekoračenje gre na račun tekmovalnega poleta našega delavstva, ki je v tem mesecu storilnost zelo povečalo. Nekaj gre pa tudi na račun boljše organizacije dela po predlogih delavstva, nekaj pa tudi na račun vodstva podjetja. Da so bili za povečanje storilnosti vloženi veliki napor, kaže prekoračenje za 21%. S tem presegom delovnega učinka so tovariši, ki so bili na delu, opravili tudi delo odsotnih tovarišev.

Predlogi v juliju za znižanje polne lastne cene:

Strojna knjižgotiska: Oddelkovna komisija je predlagala izboljšavo na treh strojih. Izboljšana je bila priprava za vlaganje. Storitve se je povečala za 10%. Določene so norme za štetje papirja in za pokrivanje pol.

Knjižgozavica: Določene so norme za vsa štetja papirja. Razen tega je bil dan predlog za normative materiala in predlog za normativ porabe rotacijskega papirja.

Doseganje norm in odstotek dela po normah

Naša tekmovalna obveznost je 52%. Nekaj oddelkov ni doseglo niti običajnega odstotka, in sicer zato, ker posamezni oddelki niso imeli večjih del. Prav to pa kaže, naj bi oddelki sami postavljali norme za manjša dela (knjižgozavica za bloke).

Odstotek po normah v posameznih oddelkih v juliju:

klišarna 43%, knjižgotisk 41%, strojna stavnica 39%, knjižgozavica 27%, litografija 27%, ročna stavnica 17%.

Odstotek preseganja norm v posameznih oddelkih v II. polletju 1949 in v času tekmovanja — julij, znaša:

	april %	maj %	junij %	julij %
knjiž. strojna	104	102	103	102
ročna stavnica	108	105	105	104
knjižgozavica	105	104	104	107
litografija	111	109	107	107
klišarna	101	101	92	108
strojna stavnica	116	115	105	114

Skupno preseganje norm v juliju je 106.56%.

V prvem mesecu tekmovanja so bile norme določene v fotografiji, popravljen v strojni stavnici in uvedene za štetje papirja ter za pokrivanje tiskanih pol.

Skupni odstotek vsega dela po normah znaša le 31%. Za dosego nam manjka 21%, kar moramo avgusta nadomestiti z največjim sodelovanjem vsega delavstva, zlasti da bodo delavci sami predlagali norme za nenormirana dela.

Znižanje upravičenih in neupravičenih izostankov

Naša naloga je znižati upravičene izostanke za 0.5 % in neupravičene za 0.05 %. Bolezenski dopusti so znižani v I. polletju na 3.50 %, v prvem mesecu tekmovanja pa se je ta odstotek znižal le za 0.62%, kar je še vedno za 0.88% premalo. Zamude so v odstotkih izražene z 0.01%, kar je tudi ostalo v juliju. V tekmovanju pa naj bi zmanjšanje popolnoma odpravili.

	I. polletje %	julij %	obveznost %
bolezenski	5.00	4.38	3.50
neupravičeni	0.17	0.05	0.12
upravičeni	0.35	0.45	0.30
zamude	0.01	0.01	
skupno	5.53%	4.89%	3.97%

Sindikalsko delo

Za uspešno vodstvo tekmovanja je upravni odbor prevzel organizacijske naloge. Tekmovalni referenti po oddelkih imajo sestanke skupno s člani upravnega odbora. Na teh sestankih so ponovno pregledali tekmovalne naloge. Na tak način naj naloge prenašajo na grupne poverjenike, da se vse komisije pri upravnem odboru organizacijsko utrdijo.

Posamezne komisije so v juliju dokaj uspešno izpolnjevale tekmovalne naloge:

Kulturno-prosvetna komisija

Kulturno-prosvetna komisija je na svojih sejah obravnavala tudi organizacijske naloge. Za dramski krožek se je prijavilo 23 tovarišev. S podjetjem za razdeljevanje filmov so se dogovorili za uprizoritev filma v sindikalni dvorani. Komisija je izdala 23. številko našega glasila. Osrednja naloga pa je politično delo. V vseh oddelkih so redna politična predavanja. Prva predavanja so obravnavala informbirojevsko kampanjo, ki se razblinja ob uspehih vseh delovnih kolektivov socialistične Jugoslavije.

Fizikultura komisija

Izlet na Triglav je bil uspešen. Želja vseh udeležencev je, naj bi priredili še en izlet. Pripravljajo se na lahkoatletsko podružnično tekmovanje.

Komisija za socialno skrbstvo

Komisija je napravila več obiskov pri dalje časa bolnih tovariših. Tako je tudi tovariška pomoč oživela med tekmovanjem.

Prostovoljno delo

Prostovoljno delo je najbolj uspešno. V tednu počastitve obletnice V. kongresa je 156 tovarišev in tovarišic opravilo 1145 in pol ure.

Julija je bilo skupaj 3413 prostovoljnih delovnih ur. Da je vladal pravi tekmovalni polet, je razvidno že iz visokega števila opravljenih ur. Od februarja do 1. julija je bilo opravljenih 4379 ur. — V vsem letu doslej je bilo opravljenih 7791 ur, obveznost pa znaša 8025 ur, izpolnili smo torej 97% obveznosti.

ODSTOTEK DEL PO NORMAH JE MNOGO PRENIZEK

V tekmovanju v počastitev II. kongresa sindikata grafičarjev smo se obvezali, da bomo v tem času delali 52% dela po normah. Poglejmo, kako našo obvezo izpolnjujemo:

strojna stavница je delala v juliju 39% dela v normah, ročna stavница 17%, strojnica knjigotiska 41%, knjigoveznica 27%, klišarna 43%, oddelki litografije 27%, skupaj vse podjetje 31% dela v normah.

V odstotek po oddelkih so zajeti samo kvalificirani, polkvalificirani in pomožni delavci. Odšteti so vsi učenci in vse plačane neopravljene ure (dopusti, brige, skrajšan delovni čas).

V odstotek celotnega podjetja so zajeti samo oddelki, v katerih je mogoče uvesti norme, ostali oddelki v tem niso vračunani.

Ta odstotek je za naše podjetje vsekakor premajhen. Krivda leži na malomarnem odnosu do norm; pri marsikateremu delu se dajo določiti individualne norme, oddelki pa to mirno opustijo z izgovorom, da dela ni mogoče normirati. Če hočemo obveznost izpolniti, moramo odstotek dela po normah v avgustu dvigniti najmanj na 70%. To je pri nas izvedljivo, če knjigoveznica postavi za vsako delo, ki doslej ni bilo normirano, individualno normo. Prav tako bi mogla ročna stavница vsaj za nekaj odstotkov več dela opraviti po normah. Isto velja za vse druge oddelke.

Z izpolnjenimi obveznostmi bomo pozdravili kongres

Z izpolnjenimi obveznostmi, ki smo jih prevzeli individualno v vseh oddelkih, bomo najlepše pozdravili II. kongres grafičarjev. Prav prevzemanje osebnih obveznosti je tudi najbolj povzdignilo volitve delegatov za kongres dne 10. t. m. Zborovanja se je udeležil zastopnik krajevnega odbora tov. Pirc, ki je pohvalil naš kolektiv zaradi njegove zavednosti, saj nam je število prevzetih osebnih obveznosti zares v čast.

Pred volitvami je predsednik naše podružnice Jože Urbančič v zgoščenem referatu orisal historiat borbe našega grafičnega delavstva, ki je prispevalo delež za zmago delavskega razreda; obravnaval pa je tudi naloge in delo našega sindikata. Izrekel je priznanje najboljšim delavcem našega kolektiva, racionalizatorjem in udarnikom, ki so največ pripomogli, da častno izpolnjujemo velike proizvodne naloge.

Kot delegata za kongres smo izvolili tovariša Franca Svetica in Jožeta Paradiza. Nadalje smo izvolili delegacijo, ki bo posebej v imenu našega kolektiva pozdravila kongres, in sicer: Marjan Možina, Vladimir Apfel in Marinka Kermel.

Osebnе tekmovalne obveznosti so člani našega kolektiva sprejemali po posameznih oddelkih. Kolektiv knjigotiskarske strojnice se je med drugim obvezal, da bo v počastitev kongresa temeljito očistil strojnico, to se pravi vse stroje in sam oddelok. Trije tovariši in dve tovarišici so se obvezali, da bodo vsa normirana dela opravili stoodstotno. Trinajst tovarišev in tovarišic bo opravilo 230 prostovoljnih ur. Razen tega bodo opravili mnogo prostovoljnih ur tudi pri čiščenju oddelka. Fr. Svetic se je zavezal, da strojnica ne bo zakrivila nobene zamude pri izhajanju »Ljudske pravice«.

Tudi kolektiv knjigoveznice bo očistil svoj oddelok. Dva in dvajset tovarišev in tovarišic se je zavezalo, da bodo izbolj-

V fotografiji so bile določene norme. Norme se bodo 14 dni preizkušale, popravili bodo napake, nakar bodo norme stopile v veljavo. Norme v fotografiji bodo le za približno 1% dvignile delo po normah celotnega podjetja, bodo pa zelo ugodno vplivale na znižanje polne lastne cene.

Povprečno doseganje norm v vsem podjetju je bilo v juliju 106,56%. Ta odstotek kaže, da norme pri nas še niso povsem realne. Najslabši oddelok v tem je bila strojna stavница, kjer je bil najvišji odstotek preseganja. Sledi litografija, kjer je povprečje preseganja norm za 2% previsoko. Ista napaka je v knjigoveznici, kjer so nekatere norme že popolnoma realne, medtem ko pa druge kažejo prevelik preseg. Poglavje zase je klišarna, kjer je bilo v prvem polletju povprečje izpolnjevanja norm 3 mesece 101%, 3 mesece pod 100%, v juliju pa je povprečje 108%, to je 3% višje povprečje, kakor bi smelo biti, to pa kljub temu, da trije delavci niso dosegali norme. Zaradi tega je potreben še enkrat natančen pregled vseh norm.

Na splošno pa ima še precej našega delavstva napačen odnos do norm. Vsak delavec, pa naj bo še tako slabo kvalificiran, misli, da mora dosegati ali celo presegati normo, kar pa je popolnoma napačno. Pravilna norma mora biti določena med udarnikom in med povprečnim delavcem. Edino s takimi normami bomo onemogočili vsako uravnilovko v oddelkih.

J. P.

šali kakovost svojih izdelkov, 18 članov kolektiva pa bo povečalo odstotek dela po normah. Razen tega bodo še tekmovali s tem, da bodo imeli čiste stroje, in osem se jih je zavezalo, da bodo opravili 166 prostovoljnih delovnih ur.

V litografiji so prevzeli velike obveznosti zlasti v pretisku. Risalnica bo opravila 600 produktivnih ur; offset strojnica bo naredila 40 priprav in 650 enot tiska. Pet članov kolektiva se je obvezalo, da bo opravilo 70 prostovoljnih delovnih ur. S prostovoljnim delom bodo očistili oddelok.

V klišarni se je sedem tovarišev zavezalo, da bodo sodelovali bodisi pri sindikalnem delu ali da bodo dosegli lepše uspehe v proizvodnji.

V strojni stavnici so prevzeli obveznosti štirje tovariši. Vladimir Ivančič se je zavezal, da bo do kongresa dosegal za 10% višjo normo.

Tudi v vseh oddelkih tiskarniških pisarn so prevzeli obveznosti, tako da bodo čim bolj izboljšali svoje delo, sodelovali v sindikalnem delu in se udeleževali prostovoljnega dela.

Kolektiv uprave Ljudske pravice je sprejel na svojem skupnem sestanku obveznosti, da bo izboljšal svoje delo (tako da bo na tekočino), odpravil napake, utrdil disciplino, še bolj varčeval s pisarniški potrebščinami in da bo opravil 140 prostovoljnih delovnih ur. Delovni kolektiv »Kmečkega glasu« pa bo opravil 32 prostovoljnih delovnih ur. Prav tako so se zavezali vsi člani naše restavracije, da bodo delali prostovoljno; skupno bodo opravili 162 prostovoljnih delovnih ur.

Posamezniki še sprejemajo osebne obveznosti po zgledu tovarišev in tovarišic, ki že tekmujejo za kongres. Dosedanje tekmovanje pa kaže, da bo naš kolektiv častno izpolnil prevzete obveznosti.

VSEM, KI STE NAMENJENI V LOVRAN!

Nekako pred letom dni smo začeli delati načrte, kako in kje bi si uredili počitniški dom. Upravni odbor sindikalne podružnice se je vprašanja resno lotil, pri upravi podjetja pa je našel polno razumevanje. Tako nam je bilo mogoče urediti si lep počitniški dom v Lovranu.

S prostovoljnim delom smo obdelali zapuščenno zemljišče okoli najete vile. Vendar je bilo s preureditvijo in čiščenjem hiše ogromno stroškov. Marsičesa letos se nismo mogli urediti in priskrbeti, tako še nimamo posteljnega perila in odej. Te stvari si mora vsak sam vzeti s seboj. Vendar se da prijetno bivati v našem počitniškem domu in večina dopustnikov se vrača zadovoljna.

S tem, ko smo urejevali počitniški dom, smo hoteli našim članom omogočiti počitnice ob morju. Storili smo vse, kar je bilo v tem času mogoče, da bi imeli člani svoje bivanje v domu čim udobnejše, poskrbeli, da je hrana dobra. Precej zaslug ima upravnik našega doma tov. Koman, ki je vložil ogromno truda in dela v ureditev doma.

Ze pri prijavljanju za počitnice so se dogajale napake. Vsi bi radi šli v dom v juliju in avgustu. V dveh mesecih pa je nemogoče, da bi se razvrstili vsi, ki žele na dopust. Vendar bi lahko mnogi naši člani tudi v poletnih mesecih odšli v Lovran, če bi se pravočasno prijavili. Ker pa ni bilo spočetka dovolj prijav, smo vzeli v naš dom več članov drugih sindikalnih podružnic; tako so prišli mnogi naši člani s svojo željo za bivanje v našem počitniškem domu prepoznano.

Mnogi člani, ki prihajajo v naš dom, zahtevajo od upravnika nemogoče stvari. Nimamo eno ali dvoposteljnih sob, zato ne moreš zahtevati svoje sobe. Skupaj imamo devet sob in hočemo omogočiti čim več članom bivanje ob morju. Kdor je uviden in obziren, lahko vskladi svoje interese z okolico in prav prijetno prebije dopust. Kdor pa ne zna biti skromen in vskladi svojih interesov okolici, je bolje, da ne gre v naš dom ter si poišče hotel s polnim komfortom.

Naš dom je počitniški, ne pa prehodni hotel ali gostilna, kjer bi lahko vsakdo dobil kadar koli hrano ali prenočišče. V poletnih mesecih, ko je dom napolnjen, si ne moremo privoščiti še tega razkošja. Zgodí se, da pride nekdo z napotnico v dom, pripelje pa po več spremeljencev, za katere zahteva hrano in prenočišče. Pridejo pa tudi cele skupine, ki imajo razne zahteve. To ne gre. Kapaciteta kuhinje in prostor je omejen. Osebe je zelo obremenjeno, ni mogoče priskrbeti živila na zalogo itd.

Zaradi tega naj vsakdo ve, da dobi odslej v domu hrano in stanovanje samo tisti, ki gre v dom na počitnice in prejme za to napotnico. Kdor gre obiskat svojca in želi za tisti dan hrano, se mora prigrisati najmanj pet dni prej in, če ni preveč zaseden dom, se mu bo v izjemnih primerih izdalo nakazilo, sicer pa naj hrano vsak obiskovalec vzame s seboj. Na splošno pa bomo v času, ko je dom polno zaseden, take izredne goste odklanjali. V pozni jeseni, ko dom ne bo polno zaseden, bodo mogoči zopet skupinski izleti ne prevelikih skupin, ki pa se bodo morale prej najaviti, da se jih primerno razvrsti.

Varujte naše skupno imetje v počitniškem domu!

TISK IN KNJIGA — KLJUČ DO NOVEGA SVETA

Obžaloval sem, da sem si razstavo partizanskega in partijskega tiska ter naše knjige sploh ogledal zadnjo uro, preden se je končala. Nekoliko pozno smo zvedeli za to razstavo v domu Jugoslovanske armade. Razen tega pa se nam je zdelo, da gre kratkomalo za nekaj, kar se sicer spodobi ogledati, ogled pa je samo ena tistih dolžnosti, ki se jih nekateri zelo radi otesamo, če je le mogoče.

Ko pa smo stopili na razstavo, v veliko, prikupno in v enotnem slogu urejeno dvorano, smo se znašli pred bogastvom, ki nas je takoj prevzelo. Razstavljen ni bil samo tisk, ne le časopisje, s kakršnim imamo dan za dnem dela čez glavo, da čutimo že neke vrste čuden odpor do potiskanega papirja; pred nami je bila skoraj nepregledna vrsta knjig, brošur, dokumentov... Marsikatero kakovostno delo, ki smo ga srečali na razstavi, je šlo iz naše tiskarne. Toda stavim, da mnogi člani našega sindikata niti ne slutijo, kaj vse so že ustvarili naši tovariši v proizvodnih oddelkih Ljudske pravice. Na misel mi je prišlo, da bi naše podjetje moglo privedi tudi zares mogočno razstavo svojih izdelkov v podobni dvorani. To bi bilo najbrž zelo potrebno prav ob letošnjem kongresu grafičarjev. Tedaj bomo sicer imeli skromnejšo razstavo v neki izložbi, toda tam nikakor ne bo mogoče prikazati velikanskega dela, ki so ga opravili naši »črni umetniki« po osvoboditvi. Nikjer nam še ni stopilo dovolj jasno pred oči, kako silno se je razvil naš tisk v novi Jugoslaviji in da naša knjiga že v skupni milijonski nakladi zmagovito prodira med množice, kakor še ni nikdar. Prav v tem se zelo očitno kaže mogočnost naše kulturne revolucije, pri kateri sodelujemo kot grafični delavci in novinarji.

Na razstavi v domu Jugoslovanske armade pa je bogata marksistična, politična, dokumentarna, mladinska, leposlovna in druga literatura — ki je v neposredni zvezi z našo kulturno rastjo in graditvijo socializma — zelo učinkovito pokazala našo pot iz najhujšega ilegalnega boja pred vojno, skozi narodnoosvobodilno borbo do ljudske oblasti, petletnega plana, V. kongresa KPJ in do sedanjega boja, da zmagajo marksistično-leninistična načela v odnosih med socialističnimi deželami.

Razstavo je mogoče označiti po njenih značilnostih in omeniti posamezne primerke razstavnega gradiva; toda vtis si mogel dobiti le na nji. Če kdo, bi si razstavo moral ogledati sleherni član našega sindikata; toda ne le iz dolžnosti, ker je uvrščen v skupnost delavcev, ki ustvarjajo časopisje in knjige, temveč že iz spoštovanja do svojega dela, zato, da bi poglobil svoj odnos do svojih strokovnih nalog, pa tudi, da bi se bolj živo zavedel pomena tiska ter knjige, ki sta v resnici ključ do novega sveta.

Nikjer drugje se nam ni doslej bolj živo pokazalo, kako silno orožje je naša predna knjiga s progresivnim tiskom kakor prav na tej razstavi, kjer smo mogli spremljati nepretrgan razvoj boja naše Partije za zmago delavskega razreda pri nas. V našem ilegalnem in predvojnem tisku; v ciklostilnih in celo pisanih izdajah letakov, knjig, listov, pa od Zgodovine VKP (b), ki je izšla iz ciklostila, do najbolj luksuzne izdaje te knjige — v vsem tem dragocenem dokumentarnem gradivu je tako globoko kakor v večem granit vklesana in v pravem pomenu besede s krvjo zapisana zgodovina naše narodnoosvobodilne borbe, da je ves hrup in formbirojevskih držav samo milni me-

hurček. V gradivu, ki smo ga videli na razstavi — čeprav seveda ni bilo mogoče zbrati marsičesa, kar pa tudi ni bilo nujno — je ves naš odgovor.

Še nekaj smo videli na razstavi: marsikatero knjigo in brošuro — ki jih je toliko izšlo po osvoboditvi — morda znano po naslovu, vendar — novo za marsikoga; zakaj mnogo knjig in brošur še nismo prebrali. Nekateri so že razprodane in jih bomo zaman iskali v knjigarnah. Izposojati si jih bomo morali v knjižnicah. Marsikatero knjigo in brošuro še pogrešamo v naši knjižnici. Ali si je naša knjižničarka utegnila ogledati razstavo in si zapisati naslove vsaj nekaterih novejših slovenskih izdaj? Videli pa smo tudi knjige in brošure ne le v srbohrvaščini in slovenščini, temveč tudi v šiptarščini, italijanščini, makedonščini, francoščini, angleščini, madžarščini...

Marsikaj bi mogel napisati še o fotografijah, čeprav sem si jih ogledoval nekaj minut, preden so razstavo zaprli: Judenburg, upor slovenskih vojakov; upor mornarjev v Kotoru, prvi pri nas pod vplivom Oktobrske revolucije; ustanovitev Partije; fotografije dokumentov...

Skratka, mnogo smo zamudili, ker smo si razstavo ogledali tako površno; vendar smo precej pridobili, čeprav smo si jo ogledali le kratko urico.

KDAJ PA ZAČNEMO IGRATI?

V zvezi s tekmovanjem v počastitev kongresa grafičarjev je naša sindikalna grupa sklenila, da bomo uprizorili nekaj »dramatičnega« na domačem odru. Prav za prav gre za vever večer, ki naj dokaže, da znamo zgrabiti ne le pri delu, temveč pokazati tudi nekaj smisla za prosveto. Malo kratek rok so nam sicer odmerili — igrali bi naj že ob koncu meseca, vendar pojde.

Vse dopoldne že vrtim telefonske številke. Res, da sem jih vse že predvečerašnjim obvestila za današnji sestanek krožka, ko si bomo vloge porazdelili, a bojim se, da bi utegnil kdo pozabiti. Klišarna, uprava, litografija... jih kličem znova, vse po vrsti. V knjižgovenci pravijo, da bi jim bolj ustrezalo pozneje, ne ob treh, v klišarni pa: »Zakaj ne že prej, ob dveh?« Samo danes, tolažim, naj pridejo, že zato, da se bomo zmenili za najprikladnejši čas, ki bi naj vsem ustrezal. Prav! Pridejo!

V zadregi sem — vsi pridejo! To je okoli dvajset ljudi, vlog pa je le pet. Med prijavitelji, vidim, so predvsem dekleta, za enodejanki »Laczi-bacsi« in Čehovo »Trajik po sili« pa potrebujemo štiri moške moči in eno samo žensko. Kot sem po eni strani vesela, da bo toliko izbire, me skrbi, da bodo dekleta razočarana, češ pri vsej dobri volji jim ne damo igrati. Že jim v mislih zagotavljam, da bomo v bodoče bolj gledali na izbiro igre, kjer bo zanesljivo več ženskih vlog. Na primer »Puške gospe Carar«, drama iz španske državljanske vojne, tu pridejo vse na vrsto. Tokrat pač nekaj veselega, enodejanke. Kaj moremo zato, če sta Čehov in pisec »Laczi-bacsija« pripisovala več aktivnosti moškim kot ženskam. In pa: spoznali se bomo, precenili sposobnosti drug drugega, ugotovili nagnjenja do posameznih vlog, kar nam bo koristilo, če ne zdaj pa drugič.

Lep dan je, človek bi se šel kopat. Drugič seveda, ko ga ne bo čakalo dvajset ljudi. Zdjaj pa hitro v rdeči kotiček, že je ura tri. — Iz našega sindikata ste, pa se poznate, nedvomno že tudi imate podobne izkušnje, podobne občutke, pa

Evgen Kolarič - racionalizator

Delo v naši klišarni je že dalje časa oviralo pomanjkanje ribjega kleja. Od grafičnega nabavnega zavoda smo dobili večjo količino unrinega ribjega kleja, ki pa je bil zaradi neprimerne embalaže pokvarjen. Nad leto dni je ta klej delal preglavice našim klišarjem. Delali so različne poskuse, kako bi napake, ki jih je imel ta klej, odpravili, vendar brez vidnejšega uspeha. Tov. Kolarič pa se je posrečilo sestaviti recept, s katerim je ta klej popravil in izboljšal proces dela, ki ga je oviral pokvarjen klej.

Nekaj mesecev smo že uspešno delali s Kolaričevim receptom v klišarni in s tem je bil dosežen lep prihranek na materialu in delovnem času. Tov. Kolarič bi zaradi tega moral biti že pred poldrugim mesecem proglašen za udarnikaracionalizatorja. Ker pa so se ob nastopu vročine pojavile napake pri delu s klejem, se je proglašenje zavleklo, dokler ni bil dognan vzrok ponovnih napak kleja. Vzrok je poletna vročina. S tem je dognano, da je izboljšava tov. Kolariča dejanska. Še več, klišarno smo s tem rešili zastoja ter hkrati rešili material, za katerega smo že računali, da ga bo treba zavreči. Tov. Kolarič čestitamo k njegovemu uspehu. Naj bo zgled, kako je treba reševati vprašanja, ki nastajajo zaradi pomanjkanja dobrega materiala.

Naj pove še režiser Kranjc nekaj o naslednji vaji.

»Vaja za igro »Laczi-bacsi« je bila napovedana za četrtek zvečer ob osmih v rdečem kotičku, pa je ni bilo, ker se do pol devetih ni prikazal noben igralec. V petek zjutraj sem se pozanimal za vzroke. Eden tovarišev igralcev je bil na nogometni tekmi, drugi je odšel v frontno brigado, tovarišica, tretja igralka, pa ima službo šele popoldne in še nisem zvedel, kaj jo je zadržalo. Druge enodejanke tudi še nismo začeli vaditi, ker nekoga izmed igralcev še ni z dopusta.

Glede na to, da je do predstave le kratek čas, je nujno, da pohitimo s pripravi, ne samo zato, da izpolnimo sprejeto obveznost, marveč da pokažemo kvaliteten začetek dela našega dramatskega odseka dela, ki naj bi se razrasel v dobro igralsko družino našega aktiva. Zato pa je v prvi vrsti treba večje discipliniranosti in resnejšega odnosa do dela v okviru sindikata.«

Opomba uredništva: Naj bo še dovoljena skromna pripomba uredništvu. Že nekaj let se vprašujemo — kdaj bomo začeli peti, kdaj bomo ustanovili pevski zbor. Zdjaj smo se začeli vpraševati, kdaj začnemo igrati. Vprašati bi pa se morali predvsem, kdaj začnemo v našem sindikatu sploh resno delati. Ob neki priliki smo že sklenili, da bomo vsa-akor ožigosali črno na belem v našem listu, če ne bo izpolnil svojih nalog, zlasti še, če jih bo prevzel. Prav tako pa bi morali žigosati tudi tiste, ki se vseh nalog kratkomalo otepajo, pač pa zelo radi — prostovoljno! — zabavljajo. V našem sindikatu smo pokopali že nešteto najlepših predlogov in sklepov. Pozabili smo jih in nas ne hodijo strašiti z onega sveta. Zdjaj pa je treba uresničiti sklep in obveznost, da bomo privedili do kongresa dve skromni priveditvi. Gre za tekmovalne obveznosti. Zato: Kdaj začnemo igrati?

ŽIVLJENJE V NAŠEM POČITNIŠKEM DOMU V LOVRANU

Že tretji mesec sprejema naš počitniški dom dopustnike, tako našega delovnega kolektiva kakor tudi iz drugih grafičnih sindikatov. Tovariši se vračajo zopet na delo poživljeni ter spočiti za nadaljnje napore v borbi za graditev socializma. Vsem ostanejo lepi spomini, doma pa jim sije zadovoljnost z obrazov, ko pripovedujejo tovarišem, kako so preživeli dopust ob našem Jadranu.

V našem domu se je doslej zvrstilo že nad 200 dopustnikov, kar je vsekakor lep uspeh za prvo polovico sezone. Struktura gostov je bila v tem času že najrazličnejša: samci, samice, staro in mlado, družine z otroki in brez njih.

Lovran nudi vsem prijeten oddih, saj je eden najlepših letovišč ob severnem Jadranu. Tu morajo biti zadovoljni vsi: plavalci in neplavalci, otroci in mamice, stari in mladi, saj je sence in sonca na pretek.

Naš dom nudi tako udobje, kakor malokateri hotel. Gostje obedujejo pod gostilnici, kjer je nameščen tudi radio. Na lepo poraslem vrtu pa je postavljena ping-pong miza, kjer se naši šampijoni pridno kosajo v svojih sposobnostih.

Otrok je v vsaki skupini precej. Hudo mušneži pravijo, da jih je trenutno kar za cel dečji dom. Glavna njihova zabava je morje, kjer razposajeno skačejo, mečejo žogo, iščejo školjke itd.

Življenje v domu teče od jutra do večera v lepem redu.

Po zajtrku se vsa družba cepi in poda v več smeri. Nekateri gredo do Medveje ali celo do Moščeniske Drage, drugi pa v lovransko kopališče, ki je oddaljeno od doma samo 5 minut. Ob 13. nas zopet združuje kosilo, kjer si pripovedujemo o nešteti doživetjih in gasimo žejo z istrsko črnino, ki je kar prehaliti ne moremo. Nekateri trdijo, da bodo težko pogrešali to kapljico, ko se vrnejo domov, čeprav jim tu kozarci niso nič kaj všeč, ker so premajhni. Drugi pravijo, da se tega vina človek ne more napiti, pa naj ga pije ves dan. Resnica pa bo najbrž ta, da zrak, morje in dobra hrana povzročajo, da moč vina ne preseže moči organizma.

Popoldne prebijemo zopet vsak po svoje. Nekateri, ki jih je dopoldansko sonce preveč zdelalo, pritegnejo vabljive postelje, neutrudni kopalci pa se takoj podajo spet v vodo, da popolnoma izkoristijo proste dneve. Precej se jih poda tudi na razne sprehode, saj so vsi lepi.

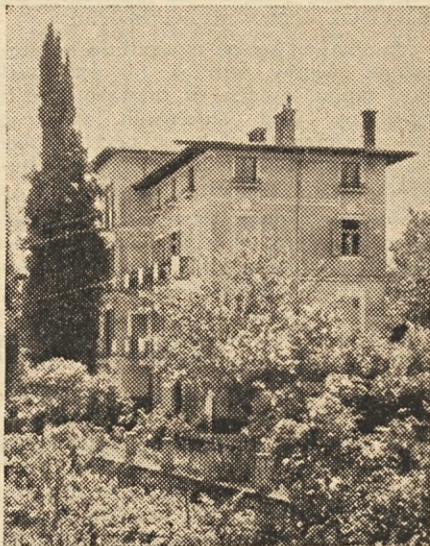
Pri večerji smo zopet vsi skupaj; pomenek se nadaljuje, smeha je vedno dovolj, oglasi se tudi pesem, seveda zopet ob dobri kapljici, takole včasih kar do pozne noči.

Duša našega doma je upravnik tovariš Koman. Vsekakor rad ustreže, kolikor je le v njegovi moči. Dela ima vedno čez glavo, saj opravlja več funkcij obenem. Zdaj je upravnik, ko sprejema goste, zdaj ga vidiš kot natakarja, ko streže gostom, potem pa kot umnega kletarja itd. Dela od ranega jutra do pozne noči, ko skrbno zaklene naš gradič. Prijetno pa ga je tudi poslušati, ko se za trenutek odtrga od dela in začne razlagati svoje načrte za izpopolnitev našega doma. Povabil nas je tudi, da si ogledamo majhno ekonomijo. V širokem, ograjenem prostoru že krulijo trije prašički, rediti je začel tudi zajce, kmalu pa dobi še kokoši. Kakor vidite, se ustvarjajo pogoji za samostojnejšo preskrbo v našem domu.

To poročilo ne bi bilo popolno, če ne bi omenili tudi dveh tovarišic, to je naše nove kuharice in servirke Jožice, ki ne-

utrudljivo od zgodnjega jutra do poznega večera skrbita za naše želodce. Naša nova kuharica po zunanjem videzu resda ne kaže, da bo želodec zadovoljen, po svojem kulinaricnem znanju pa more zadovoljiti tudi najzibricnejše goste. Servirka Jožica, originalno štajersko dekle, pa tudi ne ostane nikomur nič dolžna. Vsekakor takoj postreže z vsem, na kar ima pravico, pa tudi takoj vrne pravo besedo.

Seveda pa ne smemo misliti, da gre v našem domu vse gladko. Tudi težave so. Največ pa nam jih povzročijo nekateri nedisciplinirani člani, ki nam svoj planirani dopust prepozno odpovedujejo, ko nam ni več mogoče najti nadomestitve. Tako nastajata nered in finančna škoda, ko ostane prostor neizkoriščen.

Primer: Tovarišici sta imeli planiran 14 dnevni dopust v našem domu. Po štirih dnevih bivanja pa jo odkuriti meni nič tebi nič v Dubrovnik. — Drug primer: Tovarišica je planirala dopust za 10 dni. Po nekaj dneh pa jo je tudi ta popihala. Na vprašanje, zakaj že gre, moško odvrne: 10 dni sem samo planirala, mislila pa sem že splošno ostati samo nekaj dni. Očitno še ne razume besede planirati.

Podobnih primerov je bilo več, in to v glavni sezoni. V Ljubljani pa zaradi takih nediscipliniranih tovarišev odklanjamo prošnje resnim in morskega zraka potrebnim članom. V bodoče bomo v takih primerih ostreje ravnali. Zahtevali bomo ali plačilo vnaprej ali pa povrnitev nastale škode.

Ker nameravamo imeti dom odprt vse leto, bo treba najti goste za naš dom za vse letne čase. Zato mislimo zainteresirati glavni odbor ZSS, da nam tudi v posezonski dobi uspe najti goste za bivanje v našem domu. Namen imamo prirejati tudi stalne nedeljske izlete in priložnostne zabave za naše članstvo.

Končno moramo ugotoviti, da članstvo tako našega delovnega kolektiva kakor drugih grafičnih sindikatov na splošno še ni pravilno razumelo pomena naše družbene ustanove v Lovranu. Naloga vseh nas je, da se zavemo velike koristi od mora ob našem Jadranu in svoje dopuste preživimo v svojem domu. S tem bomo postavili počitniški dom na tako trdno finančno podlago, da bo nudil vsem res popolno udobje. Obenem pa bomo dali s tem priznanje vsem tistim tovarišem, ki so nesebično pomagali pri ustanovitvi ozir. ki z vso vmeno vzdržujejo in izpopolnjujejo to našo splošno koristno ustanovo.

PRISPEVEK ZA ZNIŽANJE POLNE LASTNE CENE

V knjigotiskarski strojnici so v obratu tudi stari brzotiskalni stroji; eden, izdelek tovarne v Augsburgu, nosi letnico 1888, drugi König & Bauer) pa je bil narejen leta 1898. Pri obeh strojih so bile naslonke za vlaganje papirja slabe; nekakšni jezički so nadomeščali naslonke in strojnik je imel mnogo dela, da jih je pravilno nadomeščal. Kljub temu pa še ni bilo točnega kritja, zlasti pri tiskanju tabelaričnega stavka. Še več nepravilnosti je imela vlagalka pri vlaganju na te preproste naslonke. Nikdar ni mogla natančno in hitro vlagati.

Da bi odpravili te pomanjkljivosti, izboljšali tisk in povečali zmogljivost stroja, pa tudi nekaj prihranili na papirju, smo naredili nove naslonke, podobne tistim, ki jih imajo novejši brzotiskalni stroji.

Tudi pri dvoturnem brzotiskalnem stroju »Planeta« smo preuredili pri vlagalnem stroju transport papirja in naslonke. Po tej preureditvi je delo lažje, vlaganje pa bolj precizno.

S temi preureditvami smo nedvomno dali prispevek za znižanje polne lastne cene. Vse naprave je z majhnimi stroški izdelala naša mehanična delavnica. A.

Š A H

IZ ZGODOVINE ŠAHA

Šah je izšel iz Indije, in sicer v drugi polovici 6. stoletja. Prvotno izvirno ime za šah je bilo »čaturanga«, kar pomeni v jeziku stare Indije »vojska«. Indijski šah je že zgodaj prešel meje svoje domovine Indije. Tako se je v 7. stoletju pojavil v sosedni Perziji, kjer je prvotno indijsko ime »čaturanga« dobilo tudi svoje današnje ime šah. Znano je, da se v Perziji kralj imenuje šah, kralj pa je tudi najvidnejša in najvažnejša figura na šahovnici.

Šah se je širil na vse strani. Mohamed, ki je v začetku 7. stoletja začel učiti svojo vero in organizirati Arabce, še šaha ni poznal. Toda kmalu po njegovi smrti so mohamedanci zavzeli Perzijo. Tam so spoznali tudi šah in ga prenesli v svojo domovino. Razni viri vedo povedati, da so Arabci šah zelo čislali. Imenovali so ga »šatrandž«. Seveda se je prvotni šah nekoliko razlikoval od današnjega, toda arabsko duhovno življenje se je tedaj bohotno razvijalo, kar se je tudi pri razvoju šaha poznalo. Arabci so imeli celo svoje šahovske mojstre in tudi literaturo o šahu.

Toda fanatični Mohamedovi verniki (Mavri) so silili povsod čez državne meje. Tako so vdrl tudi v Egipt, drli naprej in zavzeli vso severno Afriko. Njihove pohlepnosti pa še ni bilo konec. Iz Afrike so se pognali čez Gibraltarsko ožino v Španijo in prišli so celo v južno Francijo. Končno so jih pa le Pireneji zadržali. Prinesli so šah v Evropo.

Zgodovinsko je dokazano, da je bil šah dobro znan v mohamedanski oziroma arabski Španiji že precej prej, preden so se začele križarske vojne. Torej ne moremo po božnim križarjem pripisovati zasluge, da so šah prinesli iz Azije.

Kakor mnogo drugih kulturnih dobrin smo Evropci tudi šah prejeli brez kakih krivih bojev iz čudovite tedanje arabske kulture. Ker so Arabci skušali priti iz Afrike v Evropo tudi čez Italijo, je razumljivo, da dobimo prve sledove šaha v južni Italiji, od koder se je potem hitro širil dalje. Ni torej čudno, da so bili prvi in najstarejši evropski šahovski mojstri Španci in Italijani.

(Dalje prihodnjič)

Na medrepubliškem šahovskem dvoboju Slovenija : Hrvatska na 300 deskah v Zagrebu sta odigrala zanimivo in zelo kratko partijo, škotsko igro,

beli: Horvat (Hrv.) črni: Prajnalk (Slov.)

1. e4 e5, 2. Sf3 Sc6, 3. Lc4 Sf6, 4. d4 ed, 5. 0-0 Se4, 6. Te1 d5, 7. Ld5: Dd5, 8. Sc3 Da5, 9. Se4: Le6, 10. Ld2 Dh5, 11. Lg5 Ld6, 12. c4 h6, 13. Lf6? 0-0, 14. Dh3 Lf5, 15. Ld4 Ta8, 16. De3 Sd4, 17. Sd4 Dh2+, 18. Kf1 Le4, 19. De4 Td8 in beli se vda.